

Michal Petr*

POTŘEBUJE OBČANSKÝ ZÁKONÍK POJEM SOUTĚŽITEL?

Does the Civil Code Need the Term Competitor?

Pane profesore, děkuji za inspiraci k práci v akademické sféře. Hodně zdraví a štěstí do dalších let.

Abstrakt

V českém právu užívá tentýž pojem „soutěžitel“ několik předpisů v několika významech, které nejsou vždy zcela slučitelné. Základem pro vymezení tohoto pojmu by ovšem měl být v každém případě občanský zákoník, který současně představuje základ pro české soutěžní právo, jak v jeho soukromé, tak veřejné větvi. V tomto příspěvku argumentujeme, že vymezení soutěžitele v dnešním občanském zákoníku je nejednoznačné a že by srozumitelnosti práva mohlo prospět, kdyby byl tento pojem zcela opuštěn, případně užíván jen v menší části ustanovení, ve kterých je užíván dnes.

Klíčová slova

Konkurent; nekalá soutěž; soutěžitel; soutěžní právo.

Abstract

In the Czech law, the term “undertaking” is used in several legal acts in a different, not necessarily compatible meanings. The basis for the definition

---

* Doc. JUDr. Michal Petr, Ph.D., Katedra práva, Ekonomicko-správní fakulta, Masarykova univerzita, Brno / Department of Law, Faculty of Economics and Administration, Masaryk University, Brno, Czech Republic / e-mail: mipe@mail.muni.cz / ORCID: 0000-0001-6495-4530

of this term should however be the Civil Code, which is the foundation for Czech competition law, both antitrust and unfair competition. It is argued in this article that the definition of an undertaking, contained in the Civil Code, is ambiguous, and that it would be beneficial either to abandon this term completely, or to use it only in a more restricted sense.

Keywords

Competition Law; Competitor; Undertaking; Unfair Competition.

1 Úvod

ObčZ je právním základem pro „veřejné“ i „soukromé“ soutěžní právo; v tom vychází z pojetí „jednotného soutěžního práva“,¹ které obsahuje soutěžní právo soukromé (nekalá soutěž) a soukromé právo veřejné, zejm. regulaci obsaženou v ZOHS.² V tomto ohledu tedy ObčZ plně odpovídá pojetí ObchZ,³ který rovněž obsahoval úpravu nekalé soutěže jako „soukromé“ větve soutěžního práva, zatímco ve vztahu k „veřejnému“ soutěžnímu právu odkazoval na zvláštní zákon, a to původní zákon o ochraně „hospodářské soutěže“ z roku 1991 (dále též „ZOHS 1991“).⁴

Pro adresáty pravidel obou těchto větví soutěžního práva zavádí občanský zákoník obecný pojem „soutěžitel“, který užívá v (některých) ustanoveních o nekalé soutěži a v jednom ustanovení týkajícím se ochrany před nekalou soutěží. Stejný pojem soutěžitel ovšem užívá i ZOHS, a to ve značně odlišném smyslu, než činí ObčZ. Je na místě, aby v rámci jednoho právního řádu užívaly dva právní předpisy jeden pojem ve dvou významech, které nejsou dost dobře slčitelné? Nebo obecněji, z jakého důvodu vůbec zavádí ObčZ legislativní zkratku soutěžitel pro veřejnou i soukromou větev

¹ Jak uvádí např. ONDREJOVÁ, D. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 13. ISBN 978-80-7400-522-0: „*Nic se tedy nemění v nahlížení na jednotnost soutěžního práva ve smyslu nekalé soutěže a tzv. existenční ochrany hospodářské soutěže*.“. Podrobněji např. též MUNKOVÁ, J. Podnik jako adresát normy v soutěžním právu. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 2004, č. 17, s. 625; PELIKÁNOVÁ, I. Soutěžitel a podnik v českém právu. *ANTITRUST. Časopis pro právo hospodářské soutěže a související oblasti*. Praha: Sdružení KAIROS, 2016, č. 1, s. 7.

² Z. č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů.

³ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

⁴ Zákon č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže.

soutěžního práva, když ji následně užívá jen pro účely pravidel o nekalé soutěži, a to ještě nikoliv vždy?

Za účelem zodpovězení těchto otázek se nejprve zaměříme na chápání pojmu soutěžitel v ZOHS, tedy ve „veřejné“ podmnožině jednotného soutěžního práva, a následně na chápání téhož pojmu v ObčZ, včetně situací, kdy je tento pojem užit za účelem transpozice ustanovení unijního práva.

2 Soutěžitel v ZOHS

Moderní soutěžní právo se v českém právním řádu objevuje teprve v souvislosti se zákonem o ochraně hospodářské soutěže z roku 1991. Původní znění ZOHS 1991 bylo adresováno „podnikatelům“ – právníkům a fyzickým osobám při výkonu jejich podnikatelské činnosti.⁵ Stejný pojem podnikatel užíval i obchodní zákoník, ovšem s odlišnou definicí.⁶ ZOHS 1991 byl v roce 1993 novelizován a zavedl od té doby užívaný, širší pojem „soutěžitel“, čímž došlo ke sladění terminologie obchodního zákoníku jako „základu“ soutěžního práva a zákona o ochraně hospodářské soutěže. Pojem soutěžitel zahrnoval všechny fyzické a právnické osoby, které se účastní hospodářské soutěže, i když nejsou podnikatelé;⁷ jednalo se tedy o definici plně odpovídající tehdejšímu obchodnímu zákoníku,⁸ a je tedy otázkou, zda byla definice soutěžitele pro účely ZOHS 1991 vůbec potřebná.

Pojem soutěžitel byl pro adresáty soutěžního práva zachován i v novém soutěžním zákoně z roku 2001, v tomto zákoně už se však mělo jednat o pojem materiálně odpovídající unijnímu pojmu podnik,⁹ který je za adresáta soutěžního práva označován v právu EU. Formulace užitá v ZOHS tomuto záměru nicméně příliš neodpovídala; na rozdíl od variace na srozumitelnou

⁵ Ust. § 1 odst. 1 ZOHS 1991 ve znění účinném do 28. 11. 1993.

⁶ Obchodní zákoník chápal pojem podnikatel širěji a zahrnoval pod něj jednak (čistě formálně) osoby zapsané v obchodním rejstříku, jednak osoby vykonávající určitou aktivitu, ať už podnikání, nebo zemědělskou výrobu (srov. § 2 odst. 2 ObchZ).

⁷ Ust. § 2 odst. 1 písm. a) ZOHS 1991 ve znění zákona č. 286/1993 Sb.

⁸ Ust. § 41 ObchZ.

⁹ Původní návrh ZOHS definici soutěžitele neobsahoval, takže se k ní nevyjadřuje ani důvodová zpráva; z komentáře, který vydali spoluautoři tohoto zákona, ale vyplývá jednoznačně, že i přes zachování pojmu „soutěžitel“ má definovaný pojem odpovídat unijnímu pojmu „podnik“. Srov. RAUS, D., NERUDA, R. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže. Komentář a související české a komunitární předpisy*. Praha: Linde Praha, 2004, s. 25. ISBN 80-7201-483-8.

judikaturu Soudního dvora Evropské unie, podle které se podnikem rozumí *jakákoli jednotka vykonávající hospodářskou činnost, bez ohledu na její právní formu a způsob jeho financování*,¹⁰ zvolil zákonodárce poněkud těžkopádné vymezení, podle kterého jsou soutěžitelé „*fyzické a právnické osoby, jejich sdružení, sdružení těchto sdružení a jiné formy seskupování, a to i v případě, že tato sdružení a seskupení nejsou právními osobami, pokud se účastní hospodářské soutěže nebo ji mohou svou činností ovlivňovat, i když nejsou podnikateli*“.¹¹

Adresát unijního soutěžního práva – podnik – má dva definiční znaky. Za prvé činnost, kterou podnik vykonává, musí mít charakter hospodářské činnosti, a za druhé, tato činnost je vykonávána určitou jednotkou, jejíž přesná podoba musí být určena případ od případu a která není vázána na právní osobnost. Těmto dvěma znakům odpovídá i dvojitý význam, které vymezení podniku má; jak uvádí generální advokát Jacobs ve věci *Albany*: „*koncept ‚podniku‘ slouží v systému čl. [101 SFEU] dvojímu účelu. Na jedné straně – a tato funkce je zjevnější – umožňuje určit kategorie hráčů, na které se soutěžní pravidla vztahují. [...] Na druhou stranu slouží k vymezení jednotky, které lze přičíst určité jednání.*“¹²

Pokud jde o první definiční znak, a aniž bychom zacházeli do detailů, přesahujících potřeby této publikace, hospodářská činnost (*economic activity*) je chápána jako *nabízení zboží nebo služeb na trhu*,¹³ nemusí k tomu sice docházet za účelem dosažení zisku,¹⁴ principiálně neziskové aktivity sociální povahy jsou ovšem vyloučeny. Aby byla určitá jednotka považována za provozující hospodářskou činnost ve smyslu judikatury SDEU (a tedy za podnik), musí splňovat tři znaky: (i) nabízet zboží nebo služby na trhu; (ii) nést s tím spojená hospodářská a finanční rizika; a (iii) mít možnost dosažení zisku. Hranice mezi těmito požadavky není nijak ostrá, spíše se vzájemně doplňují.¹⁵

¹⁰ Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 23. 4. 1991, *Klaus Höfner a Fritz Elser proti Macrotron*, věc C-41/90, bod 21. In: *Sbírka rozhodnutí*. 1991, s. I-01979.

¹¹ Ust. § 2 odst. 1 ZOHS; toto ustanovení nebylo dosud novelizováno.

¹² Stanovisko GA Jacobse ze dne 28. 1. 1999, *Albany International proti Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie*, věc C-67/96, bod 206. In: *Sbírka rozhodnutí*. 1999, s. I-05751.

¹³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. 6. 1987, *Komise Evropských společenství proti Italské republice*, věc 118/85, bod 7. In: *Sbírka rozhodnutí*. 1987, s. 02599.

¹⁴ Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. 9. 1999, *Albany International BV proti Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie*, věc C-67/96, bod 85. In: *Sbírka rozhodnutí*, 1999, s. I-05751.

¹⁵ V podrobnostech srov. ODUDU, O. *The Boundaries of EC Competition Law. The Scope of Article 81*. Oxford: Oxford University Press, 2006, s. 26. ISBN 978-0-19-927816-9. DOI: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199278169.003.0002>

Obdobně pokud jde o druhý definiční znak, pro účely této publikace postačí zdůraznit, že adresátem unijního soutěžního práva je jednotka definovaná svou činností, nikoli osoba ve smyslu civilního práva, což má několik důsledků. Za prvé, jeden podnik může být tvořen i více osobami,¹⁶ a pro účely náležitého popsání podniku je třeba tyto osoby vymezit, a podnik tak organizačně „ohraničit“. Za druhé, na vztahy mezi osobami, které tvoří jeden podnik, se nemůže soutěžní právo plně uplatnit, protože soutěžní právo se týká jednání podniků jako takových (tzv. *intra-enterprise* doktrína).¹⁷ A za třetí, pro účely konkrétního uplatnění odpovědnosti, tedy zejména uložení sankce nebo uplatnění nároku na náhradu škody, je třeba určit, která konkrétní osoba má tuto odpovědnost nést,¹⁸ včetně situací, kdy dochází ke vzniku či zániku konkrétních osob.

Doslovná dikce ZOHS těmto východiskům, zdá se, příliš neodpovídá. Již od přijetí ZOHS v roce 2001 tak bylo vymezení jeho adresátů terčem kritiky odborné veřejnosti, jak pokud jde o samotný termín „soutěžitel“, tak o jeho definici.¹⁹ Sám ÚOHS řadu let eurokonformní výklad pojmu soutěžitel odmítal s tím, že soutěžitelem může být v českém právu jen konkrétní osoba, nikoliv ekonomická jednotka.²⁰

Pochybnosti lze mít i ohledně druhého znaku, tedy relevantní aktivity podniku/soutěžitele. Zatímco unijní právo hovoří srozumitelně o ekonomické aktivitě, ZOHS spojuje činnost soutěžitele s *účastí na hospodářské soutěži*, což je, přinejmenším čistě jazykově, patrně širší kategorie, označuje však nadto za soutěžitele i ty jednotky, *kteří mohou svou činností soutěž ovlivňovat*, což je jednoznačně kategorie širší.

¹⁶ Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 27. 4. 2017, *Akzo Nobel a další proti Evropské komisi*, věc C-516/15 P, bod 48. In: *Sbírka rozhodnutí*. ECLI:EU:C:2017:314.

¹⁷ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 12. 7. 1984, *Hydrotherm Gerätebau proti Firma Compact del Dott. Ing. Mario Andreoli & C. Sas*, věc 170/83, bod 11. In: *Sbírka rozhodnutí*. 1984, s. 02999.

¹⁸ Rozsudek SDEU *Akzo Nobel*, op. cit., bod 50. Srov. též čl. 299 SFEU, ze kterého jasně vyplývá, že závazky mohou být ukládány buď členským státům, nebo *osobám*.

¹⁹ Srov. zejména MUNKOVÁ, op. cit.

²⁰ Rozhodnutí předsedy ÚOHS ze dne 26. 4. 2007, sp.zn. R59/2007 až R70/2007 a R75/2007 až R78/2007 (*Kartel PLSU I*): „z procesního hlediska není možné dokonale reflektovat pojetí soutěžitele v hmotněprávním smyslu, tedy pojetí soutěžitele jako ekonomické entity [...], bez ohledu na korporátní strukturu této entity.“

Otázka eurkonformnosti byla opakovaně řešena v aplikační praxi a judikatuře, která se po několika letech ustálila na závěru, že pojem soutěžitel je třeba vykládat souladně s unijním pojmem podnik, což už jednoznačně přijímá i odborná literatura, jakkoli řada otazníků ještě zůstává.²¹

Pro účely našich dalších úvah tedy postačí uzavřít, že pojem soutěžitel, užívaný ZOHS, má být chápán souladně s unijním pojmem podnik, což znamená za prvé, že rozhodující otázkou pro posouzení, zda je někdo soutěžitelem, je, zda vykonává hospodářskou činnost, a za druhé, že jeden soutěžitel může být tvořen i více osobami. Může být toto chápání slučitelné s vymezením soutěžitele, obsaženém v ObčZ?

3 Soutěžitel v ObčZ

Pokud jde o občanský zákoník, zaměříme se nejprve na vymezení soutěžitele v teorii i soudní praxi, a následně na místo, jaké pojem soutěžitele v občanském zákoníku má.

3.1 Legislativní zkratka podle ObčZ

Podle občanského zákoníku se soutěžitelem rozumí ten, *kdo se účastní hospodářské soutěže*,²² což je po formální stránce značně odlišné od vymezení soutěžitele dle ZOHS nebo podniku v unijním soutěžním právu. Na výklad pojmu soutěžitel, obsaženého v ObčZ, budeme nicméně dále nahlížet prizmatem definičních znaků pojmu soutěžitel právě podle soutěžního práva (podle ZOHS), tedy budeme se zabývat za prvé tím, zda se jedná o jednotku v ekonomickém nebo právním slova smyslu, a za druhé, jaká aktivita je relevantní pro chápání určité jednotky jako soutěžitele.

Pokud jde o první otázku, tedy zdá má být pojem soutěžitel vnímán jako právní, či jako ekonomická jednotka, vede dikce ObčZ k jednoznačnému závěru, že se jedná o jednotku právní. Není nám znám žádný případ, kdy by se civilní soudy zabývaly případem, kdy by bylo třeba vnímat soutěžitele jako ekonomickou jednotku, právní teorie nadto takový výklad otevřeně odmítá; jak uvádí jeden z komentářů k ustanovením týkajícím se nekalé

²¹ V podrobnostech srov. například PĚTR, M. *Vztah českého a unijního soutěžního práva*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 72 a násl. ISBN 978-80-7400-669-2.

²² Ust. § 2972 ObčZ.

soutěže: „*Za soutěžitele nebude v režimu nového občanského zákoníku, tedy z pohledu nekalé soutěže, považován například koncern (holding), který za soutěžitele však bude považován v režimu zákona o ochraně hospodářské soutěži.*“²³

Za rozhodnou v tomto ohledu nepokládáme ani drobnou změnu v dikci, ke které došlo přijetím ObčZ oproti ObchZ; občanský zákoník sice své adresáty již neoznačuje za *fyzické a právnické osoby*, jak činil obchodní zákoník,²⁴ ale užívá obecného zájmena *kdo*, což by teoreticky mohlo umožnit chápání pojmu soutěžitel, nezávisle na právní osobnosti,²⁵ jednalo by se ale o naprosté odchýlení se od dosavadní teorie a praxe, a patrně i od vůle zákonodárce, a prosazení takového výkladu v praxi tedy nepokládáme za naprosto nepravděpodobné.

Pokud jde o druhý definiční znak, tedy o relevantní aktivitu soutěžitele, platí, že se soutěžitel musí účastnit hospodářské soutěže.²⁶ Toto vymezení relevantní aktivity je tedy shodné jako v zákoně o ochraně hospodářské soutěže,²⁷ což by mělo vést k závěru, že v tomto znaku si obě definice odpovídají. Ukazuje se nicméně, že tato aktivita je v oblasti občanského práva obvykle vnímána podstatně úžeji, a to toliko jako aktivita směřující vůči soutěžitelům na horizontální úrovni, tedy vůči konkurentům. Toto vnímání je patrně například už v tom, že překlad občanského zákoníku, zveřejněný na stránkách Ministerstva spravedlnosti, užívá pro soutěžitele slovo konkurent (*competitor*).²⁸ Stejně uvažování lze vysledovat i v odborné literatuře;

²³ ONDREJJOVÁ, op. cit., s. 5. Obdobně uvádí PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. 2. vyd.* Praha: C. H. Beck, 2019, s. 3139. ISBN 978-80-7400-747-7: „*Oproti § 2 odst. 1 OHS soutěžitelem v soukromoprávních vztazích může být jen ten, kdo má právní osobnost (§ 15 odst. 1).*“

²⁴ Ust. § 41 ObchZ.

²⁵ KINDL, J. In: MELZER, F., TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník. IX. svazek. § 2894–3081 Závazky z deliktů a z jiných právních důvodů.* Praha: Leges, 2019, s. 1109. ISBN 978-80-7502-199-1. Ani autoři tohoto komentáře však nepokládají takový výklad za pravděpodobný. Srov. například HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář.* Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1756. ISBN 978-80-7400-287-8.

²⁶ Obchodní zákoník obsahoval nad rámec výše uvedeného ještě dovětek, že soutěžitel nemusí být podnikatelem; stejný princip však platí i podle občanského zákoníku, ačkoli to v něm není výslovně uvedeno, neboť takový dodatek byl pokládán za nadbytečný.

²⁷ Jak již bylo uvedeno výše, pojetí relevantní aktivity je dle zákona o ochraně hospodářské soutěže širší, neboť zahrnuje i jen možnost hospodářskou soutěž ovlivňovat, v praxi však nemá tento formulační rozdíl podle našeho názoru žádný význam.

²⁸ Občanský zákoník je v angličtině dostupný z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Civil-Code.pdf> [cit. 1. 4. 2022].

jeden z komentářů k občanskému zákoníku uvádí zcela explicitně, že „*pro účely práva nekalé soutěže je účastí v hospodářské soutěži nutno rozumět pouze existenci přímého (konkurenčního) soutěžního vztahu s jiným soutěžitelem*“.²⁹

I když v jiných komentářích je obecně připuštěno pojetí širší než jen „konkurenční“, a typicky se rozlišuje mezi soutěžiteli „v užším pojetí“, tedy konkurenty,³⁰ a soutěžiteli „v pojetí širším“, kam se řadí osoby, které se sice hospodářské soutěže neúčastní, mají však zájem na jejím výsledku,³¹ tato „soutěž“ je ovšem opět chápána ve smyslu konkurence,³² což je potvrzováno ustálenou judikaturou, která v této souvislosti uvádí, že: „*nekalosoutěžně jednajícím nemusí být pouze ten, kdo se sám hospodářské soutěže v daném oboru bezprostředně účastní, ale může jím být i třetí osoba, která svým jednáním do této soutěže nekalosoutěžně zasáhne. Je ovšem přitom třeba dovést konkrétní zájem nekalosoutěžně jednajícího na úspěchu jednoho soutěžitele na úkor druhého, tj. na výsledku soutěže dvou soutěžitelů*“.³³

Do této „širší“ kategorie soutěžitelů mohou spadat různé „specifické“ kategorie osob, jako jsou zaměstnanci, obchodní zástupci nebo společníci obchodních společností.³⁴ Je tedy zjevné, že toto „širší“ chápání soutěžitele je naprosto odlišné od chápání podniku/soutěžitele v soutěžním právu, které takové subjekty za své adresáty vůbec nepovažuje a jejich jednání naopak přepisuje přímo podniku.³⁵

I přes výše uvedené, tedy zdůrazňování konkurenčního vztahu mezi subjekty, které mají být považovány za soutěžitele, máme za to, že soutěžitel by mohl být i v soukromém právu vnímán jako „absolutní“, nikoli „relativní“ pojem, tedy že pro zodpovězení otázky, zda je určitý subjekt soutěžitelem, není

²⁹ PETROV, VÝTISK, BERAN a kol., op. cit., s. 3139.

³⁰ HULMÁK a kol., 2014, op. cit., s. 1758: „*V užším pojetí [...] budeme mezi soutěžitele řadit přímé a nepřímé konkurenty*.“

³¹ Ibid.

³² Ibid., s. 1757, uvádí, že se bude typicky jednat o situace, „*kdy nepodnikatel zasáhne do hospodářské soutěže a bude mít zájem na výsledku soutěže dvou soutěžitelů*“.

³³ Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. 5. 2006, č. j. 7 Cmo 332/2005-120, proti němuž zamítl Nejvyšší soud dovolání v usnesení ze dne 15. 1. 2007, sp. zn. 32 Odo 1464/2006; zvýraznění doplněno.

³⁴ HULMÁK a kol., 2014, op. cit., s. 1757 a 1758.

³⁵ V podrobnostech např. PETR, M., ZORKOVÁ, E. *Koncept soutěžitele v českém a unijním právu*. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 12 a 74. ISBN 978-80-7400-865-8.

rozhodné, jaký je jeho vztah k jiným subjektům.³⁶ Při takto chápané „soutěžní činnosti“ by se tedy definice soutěžitele v ObčZ a v ZOHS ve druhém znaku přiblížila s tím, že by v obou případech byly pokryty i aktivity jiné než konkurenční povahy, a v zásadě by se tedy jednalo o ekonomickou aktivitu, jako v unijním soutěžním právu.

Chápání pojmu soutěžitel v ObčZ a v ZOHS je tedy zřetelně odlišné, nepochybně co do vymezení soutěžitele jako ekonomické jednotky a v převládající praxi i pokud jde o relevantní aktivitu soutěžitele. Pro jaké účely je tedy soutěžitel užíván v občanském zákoníku?

3.2 Užití pojmu soutěžitel v ObčZ

Pojem soutěžitel užívá občanský zákoník v jedenácti ustanoveních. Je vymezen v obecném ustanovení o soutěžním právu (§ 2972 ObčZ), kde je zaveden jako legislativní zkratka, a dále užit v generální klauzuli o nekalé soutěži (§ 2976 odst. 1 ObčZ) a některých skutkových podstatách nekalé soutěže, konkrétně v případech srovnávací reklamy (§ 2980 ObčZ), vyvolání nebezpečí záměny (§ 2981 ObčZ), parazitování na pověsti (§ 2982 ObčZ), podplácení (§ 2983 ObčZ), zlehčování (§ 2983 ObčZ), porušení obchodního tajemství (§ 2985 ObčZ), dotěrného obtěžování (§ 2986 ObčZ) a ohrožení zdraví nebo životního prostředí (§ 2987 ObčZ). Užit je konečně i v souvislosti s možností uplatnění některých nároků osobou oprávněnou hájit zájmy soutěžitelů (§ 2989 ObčZ).

Soutěžitel je v některých případech zřetelně užíván ve smyslu „konkurent“. Nepochybně je tak tomu tehdy, kdy ObčZ transponuje unijní směrnici týkající se klamavé a srovnávací reklamy (dále též „Směrnice“),³⁷ tedy u ustanovení o klamavé reklamě,³⁸ srovnávací reklamě,³⁹ vyvolání nebezpečí záměny⁴⁰ a parazitování na pověsti.⁴¹ Směrnice totiž zakazuje praktiky poškozující konkurenty,

³⁶ KINDL, op. cit., s. 1111 a tam citovaná literatura, zejména POKORNÁ, J., KOVAŘÍK, J., ČÁP, Z. *Obchodní zákoník. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 193. ISBN 978-80-7357-491-8, kde se uvádí: „Vymezení soutěžitele v § 41 [ObčZ] lze považovat za absolutní, bez ohledu na vzájemné vztahy konkrétních subjektů v konkrétním soutěžním vztahu.“

³⁷ Směrnice 2006/114/ES ze dne 12. 12. 2006 o klamavé a srovnávací reklamě.

³⁸ § 2977 ObčZ.

³⁹ § 2980 ObčZ.

⁴⁰ § 2981 ObčZ.

⁴¹ § 2982 ObčZ.

v české jazykové verzi Směrnice soutěžitele; klamavá reklama je „každá reklama, která jakýmkoli způsobem [...] klame nebo pravděpodobně může klamat osoby, kterým je určena nebo které zasáhne, a která pro svůj klamavý charakter pravděpodobně ovlivní jejich ekonomické chování, nebo která z těchto důvodů poškodí nebo může poškodit jiného soutěžitele“⁴² srovnávací reklama pak „každá reklama, která výslovně nebo nepřímou označuje soutěžitele nebo zboží či služby nabízené soutěžitelem“⁴³

Pokud jde o transpozici Směrnice do ObčZ, je pozoruhodné, že ustanovení o klamavé reklamě⁴⁴ vůbec nepracují s pojmem soutěžitel, a to ani ve smyslu, jaký mu přísluší v ObčZ obecně (srov. shora), ani ve smyslu konkurenta dle Směrnice; z definice klamavé reklamy podle ObčZ naopak zcela vypadáva její důležitá charakteristika, tedy že je způsobilá poškodit soutěžitele (ve smyslu konkurenta) nekale jednající osoby, jakkoli by to patrně bylo možné dovodit z generální klauzule. Naopak srovnávací reklama je v ObčZ vymezena jako reklama, která přímo nebo nepřímou označuje jiného soutěžitele nebo jeho zboží či službu,⁴⁵ což v zásadě odpovídá dikci Směrnice, nevyplývá z ní však, že soutěžitelem má být v tomto případě právě konkurent; pojem soutěžitele ve smyslu konkurenta zde nicméně česká odborná literatura bez dalšího dovozuje.⁴⁶ Obdobně užívá ObčZ pojem soutěžitel i u vyvolání nebezpečí záměny⁴⁷ a u parazitování na pověsti.⁴⁸

U právě zmíněných skutkových podstat je tak zjevně pojem „soutěžitel“ užít, v souladu s unijním právem, ve smyslu konkurent, u jiných tomu však být nemusí – nevidíme např. žádný důvod, aby bylo chráněno jen obchodní tajemství soutěžitele – konkurenta, nikoli jiných ekonomicky aktivních osob.⁴⁹

⁴² Čl. 2 písm. b) Směrnice; zvýraznění doplněno.

⁴³ Čl. 2 písm. c) Směrnice; zvýraznění doplněno.

⁴⁴ Ust. § 2977 ObčZ.

⁴⁵ Ust. § 2980 odst. 1 ObčZ.

⁴⁶ Srov. např. ONDREJJOVÁ, D. Srovnávací reklama v české a evropské právní úpravě a judikatuře. *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora, 2017, č. 3, s. 33, která uvádí, že „Právní regulace srovnávací reklamy [...] míří na ochranu soutěžitelů proti jejich konkurentům“.

⁴⁷ Ust. § 2981 odst. ObčZ.

⁴⁸ Ust. § 2982 ObčZ, transponující čl. 4 písm. f) Směrnice.

⁴⁹ Srov. ust. § 2985 ObčZ. Shodně, zdá se, uvažuje i odborná literatura; např. HULMÁK a kol., 2014, op. cit., s. 1830, uvádí, že: „Pasivně legitimovanou osobou u skutkové podstaty porušení obchodního tajemství je jakákoliv osoba (ať už jiný soutěžitel, nebo jakákoliv třetí osoba, ať už fyzická, či právnická), která obchodní tajemství prozradila“, tedy nezbytnost žádného konkurenčního stavu nedovojuje.

Pokud shrneme výše uvedené, soutěžitel tedy zjevně není adresátem pravidel o nekalé soutěži v tom smyslu, v jakém je soutěžitel/podnik adresátem práva soutěžního. Naopak, generální klauzule se soutěžitelem jako porušitelem pravidel o nekalé soutěži vůbec nepočítá, za porušitele označuje toho, *kdo jedná v hospodářském styku*.⁵⁰ Nekalosoutěžního jednání se tedy může dopustit kdokoli, nejen soutěžitel,⁵¹ čemuž odpovídá i konstrukce většiny skutkových podstat.

Pojem soutěžitel tak má v občanském zákoníku dvojí úlohu.⁵² Za prvé vymezuje jednu ze skupin osob, které mohou být dotčeny nekalosoutěžním jednáním (osoba, která není zákazníkem), jednak je – v některých specifických případech – užita k označení porušitele. Ani v tomto případě ale není díkce ObčZ důsledná. V případech, kde se jedná o transpozici Směrnice a kdy je za porušitele označen soutěžitel, se má evidentně jednat o konkurenta (např. parazitování na pověsti, § 2982 ObčZ, nebo podplácení, § 2983 ObčZ); v jiných případech porušitel za soutěžitele označen není, s ohledem na Směrnici ale musí být konkurentem (např. srovnávací reklama, § 2980 ObčZ). V dalších případech je sice porušitel za soutěžitele označen, nevidíme ale žádný důvod, proč by musel nezbytně být jen konkurentem (např. ohrožení zdraví nebo životního prostředí, § 2987 ObčZ).

S ohledem na výše uvedené se naskytá otázka, do jaké míry vůbec ObčZ pojem soutěžitel „potřebuje“.⁵³

4 Závěr

Shrneme-li výše uvedené, český právní řád užívá pojem soutěžitel v různých předpisech v různých, ne zcela slučitelných významech. Nejzřetelnější je vymezení soutěžitele v ZOHS, který obsahuje jeho vlastní definici a který

⁵⁰ Ust. § 2976 odst. 1 ObčZ.

⁵¹ KINDL, op. cit., s. 1145: „subjektem dopouštějícím se nekalé soutěže [by] mohl být kdokoli, aniž by nutně musel být soutěžitelem ve smyslu § 2972.“ Obdobně PETROV, VÝTISK, BERAN a kol., op. cit., s. 3139: „pro účely obecného vymezení delikventa soukromoprávního protisoutěžního deliktu (jednání nekalé soutěže) [je] skutečnost, zda je či není soutěžitelem, bezvýznamná.“

⁵² PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol., op. cit., s. 3139: „Osoba soutěžitele je pro nekalou soutěž podstatnou (pouze) z pohledu vymezení jedné ze skupin osob dotčených jednáním nekalé soutěže [...] a pro vymezení rušitele u některých zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže...“

⁵³ KINDL, op. cit., s. 1142.

jej chápe jako adresáta soutěžního práva ve smyslu, pro který unijní soutěžní právo užívá pojem podnik (*undertaking*); lze se pak tázat, zda by nebylo přehlednější a srozumitelnější, kdyby pojem podnik (namísto soutěžitel) užíval i ZOHS,⁵⁴ to však není předmětem tohoto příspěvku.

Mnohem komplikovanější je situace v občanském zákoníku. Ten zavádí legislativní zkratku soutěžitel, vztahující se obecně na všechny ekonomicky aktivní osoby (a která by se měla vztahovat i na soutěžní právo, nebýt zvláštní definice téhož pojmu v ZOHS), stejný pojem pak někdy (spíše výjimečně) užívá pro vymezení toho, kdo se dopouští nekalosoutěžního jednání, někdy pro vymezení toho, komu takové jednání působí újmu (osoby odlišné od zákazníka), někdy ve smyslu konkurenta, někdy nikoliv. Tento právní stav, kdy různé předpisy (ale dokonce i jeden předpis) užívají stejný pojem v naprosto různých souvislostech, pokládáme za nevhodný. Tento problém by přitom mohl být jednoduše vyřešen tím, kdyby se ObčZ pojmu soutěžitel vzdal, resp. jeho užití omezil.

Za prvé, pokud jde o vymezení osoby dopouštějící se nekalosoutěžního jednání, nemusí jí být soutěžitel (v jakémkoli smyslu, ve kterém ObčZ tento pojem chápe), může jím být kdokoli; při formulaci jednotlivých skutkových podstat by tak bylo mnohem srozumitelnější užít obecné zájmeno *kdo*, jak činí generální klauzule i většina zvláštních skutkových podstat.

Za druhé, pokud jde o vymezení osoby, které nekalé jednání působí újmu, v některých případech, kdy se jedná o transpozici Směrnice, se musí jednat o konkurenta; pak je namístě tuto skutečnost jednoznačně vyjádřit jednoznačným pojmem; vzhledem k historii pojmu soutěžitel je otázkou, zda by nebylo nejvhodnější „prostě“ užití pojmu konkurent. Ve zbytku případů se bude jednat obecně o ekonomicky aktivní osoby (na rozdíl od zákazníků), tedy ty, kdo se účastní hospodářské soutěže. Právě v těchto případech dává legislativní zkratka smysl, a pouze pro tyto účely by mohl být pojem soutěžitel zachován.

To ale, za třetí, naráží na odlišné vymezení téhož pojmu v ZOHS; zde by se nabízelo buď již výše naznačené nahrazení pojmu soutěžitel v ZOHS

⁵⁴ PETR, M. Vymezení soutěžitele pro účely práva hospodářské soutěže a nekalé soutěže. *ANTITRUST. Časopis pro právo hospodářské soutěže a související oblasti*. Praha: Sdružení KAIROS, 2019, č. 2, s. 51.

---

pojmem podnik, nebo nalezení nového pojmu pro tyto osoby pro účely ObčZ.

Tyto úvahy podle našeho názoru nejsou jen akademickými úvahami o libozvučnosti českého soutěžního práva. Občanský zákoník slouží mimo jiné i pro tzv. soukromé prosazování soutěžního práva (*private enforcement*), tedy pro uplatňování soukromoprávních nároků z porušení veřejného soutěžního práva před civilními soudy, a jsou nám již známy případy, kdy obtížná srozumitelnost pojmu soutěžitel v ObčZ vedla ke zjevně špatnému výkladu téhož pojmu v ZOHS.⁵⁵ Snaha o větší přiléhavost terminologie subjektů soutěžního práva by tak prospěla nejen přehlednosti a srozumitelnosti práva samotného, ale i právní praxi.

---

⁵⁵ PĚTR, M., ZORKOVÁ, E. Soukromé prosazování v České republice. *ANTITRUST. Časopis pro právo hospodářské soutěže a související oblasti*. Praha: Sdružení KAIROS, 2016, č. 2, s. I.